

คำวินิจฉัยของ ศาลรัฐธรรมนูญ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๓/๒๕๔๘

วันที่ ๖ มกราคม ๒๕๔๘

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ส่งยุบพรรคต้นตระกูลไทยเพื่อรวมเข้ากับพรรคชาติไทยที่เป็นพรรคการเมืองหลัก

นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้อง ลงวันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๔๗ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญ ส่งยุบพรรคต้นตระกูลไทยเพื่อรวมเข้ากับพรรคชาติไทยที่เป็นพรรคการเมืองหลัก ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๗๑ หลังจากนั้นได้มีคณะบุคคลซึ่งใช้ชื่อว่า คณะกรรมการฟื้นฟูพรรคต้นตระกูลไทย โดยนายวรรัตน์ รุ่งรัตนกสิน ร่วมกันกับนายฉัตรคม สิงห์พันธุ์ ยื่นหนังสือ ลงวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๔๗ ต่อศาลรัฐธรรมนูญขอคัดค้านการยุบพรรคต้นตระกูลไทยเพื่อรวมเข้ากับพรรคชาติไทย

ศาลรัฐธรรมนูญในคราวประชุม เมื่อวันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๔๗ ได้ตรวจคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง และพิจารณาหนังสือของคณะกรรมการฟื้นฟูพรรคต้นตระกูลไทยแล้วมีคำสั่งให้รับคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองไว้ดำเนินการและรับไว้พิจารณาวินิจฉัยต่อไป และให้รับหนังสือ ลงวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๔๗ ของคณะกรรมการฟื้นฟูพรรคต้นตระกูลไทย รวมไว้ในสำนวน พร้อมมีคำสั่งให้แจ้งนายทะเบียนพรรคการเมืองผู้ร้องทราบ และเพื่อประโยชน์แห่งการพิจารณาให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทำคำชี้แจงพร้อมรับรองข้อเท็จจริงเกี่ยวกับระเบียบวาระการประชุมและมติที่ประชุมใหญ่วิสามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๔๗ ของพรรคต้นตระกูลไทย กรณีมีมติให้ยุบพรรคต้นตระกูลไทยเพื่อรวมเข้ากับพรรคชาติไทยที่เป็นพรรคการเมืองหลัก ยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญ ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับหรือถือว่าได้รับหนังสือแจ้ง รวมทั้งให้ส่งสำเนาคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง และสำเนาหนังสือของคณะกรรมการฟื้นฟูพรรคต้นตระกูลไทยให้พรรคต้นตระกูลไทยในฐานะผู้ถูกร้องทราบ เพื่อยื่นคำชี้แจงภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับหรือถือว่าได้รับหนังสือแจ้ง

นอกจากนั้น ศาลรัฐธรรมนูญได้ส่งสำเนาคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองให้พรรคชาติไทย ในฐานะผู้เกี่ยวข้องทราบ หากประสงค์จะชี้แจงให้ยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ ได้รับหรือถือว่าได้รับหนังสือแจ้ง

ปรากฏว่า พรรคต้นตระกูลไทย ได้มีหนังสือ ลงวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๔๗ ซึ่งแจ้งคำร้องคัดค้านการยุบพรรคต้นตระกูลไทยเพื่อรวมเข้ากับพรรคชาติไทยพร้อมหนังสือชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ลงวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๔๗ ยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญ รวมทั้งพรรคชาติไทยได้ยื่นคำชี้แจง ลงวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๔๗ ต่อศาลรัฐธรรมนูญด้วย ศาลรัฐธรรมนูญจึงรวมคำชี้แจงไว้ในสำนวน

ประเด็นในการพิจารณาและคำวินิจฉัย

คำร้องและเอกสารประกอบคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองมีข้อเท็จจริง สรุปได้ดังนี้

๑. พรรคชาติไทยมีหนังสือ ลงวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ ร่วมกันกับพรรคต้นตระกูลไทย แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง กรณีการรวมพรรคเข้าด้วยกัน โดยมีพรรคชาติไทยเป็นพรรคการเมืองหลัก ในการดำเนินกิจการทางการเมือง ตามมติที่ประชุมใหญ่วิสามัญพรรคชาติไทยและพรรคต้นตระกูลไทย โดยมี นาย ณ ตะวัน พรหมทา มีหนังสือ ลงวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ ขอคัดค้านการยุบรวมพรรคต้นตระกูลไทยเข้ากับพรรคชาติไทย เนื่องจากนายชววิทย์ กมลวิศิษฐ์ หัวหน้าพรรคทำผิดข้อบังคับพรรค และมติที่ประชุมใหญ่วิสามัญ กรณีการยุบรวมพรรค ดังนี้

- (๑) ไม่มีหนังสือเชิญสมาชิกพรรคและกรรมการบริหารพรรคร่วมประชุมเพื่อยุบรวมพรรค
- (๒) คณะกรรมการบริหารพรรคไม่ครบองค์ประชุมใหญ่
- (๓) ประธานสาขาพรรคทั้ง ๕ สาขา ถูกให้ลงลายมือชื่อโดยอ้างว่าลงลายมือชื่อเพื่อเลือกตั้งกรรมการบริหารพรรคชุดใหม่ ไม่ได้แจ้งว่าเป็นการยุบรวมพรรคแต่อย่างใด
- (๔) ประธานสาขาพรรคลงลายมือชื่อไม่ครบ

พรรคต้นตระกูลไทยจึงมีหนังสือ ลงวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ ซึ่งแจ้งแก้ข้อคัดค้านการยุบรวมพรรคต้นตระกูลไทย ต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง ดังนี้

- (๑) พรรคต้นตระกูลไทยได้ทำหนังสือเชิญสมาชิกพรรคประชุมใหญ่วิสามัญและระเบียบวาระการประชุม ลงวันที่ กำหนด วัน เวลาและสถานที่เข้าประชุมชัดเจน ตามข้อบังคับพรรค ข้อ ๖๗ วรรคสี่
- (๒) คณะกรรมการบริหารพรรค มี ๕ คน มาร่วมประชุม ๘ คน ถูกต้องตามข้อบังคับพรรค ข้อ ๖๕ (๑)
- (๓) ประธานสาขาพรรคทุกสาขาได้รับหนังสือเชิญประชุมและรับทราบการยุบรวมพรรค และได้ยกมือสนับสนุนมติที่ประชุมให้ยุบรวมพรรคทุกคน

(๔) ตามข้อบังคับพรรค ข้อ ๖๕ (๔) ผู้แทนสาขาพรรค ตามข้อ ๖๕ ในกรณีที่มีสาขาพรรค ให้ประธานสาขาพรรคเป็นผู้แทนสมาชิกสาขาพรรคนั้น เข้าร่วมประชุมใหญ่ของพรรค เมื่อประธานสาขาพรรคร่วมประชุม ๔ สาขาถือว่ามีตัวแทนสาขาพรรคมาร่วมประชุมแล้ว

ต่อมา นาย ณ ตะวัน พรหมทา มีหนังสือ ลงวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ แจ้งต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง ขอดอนเรื่องร้องคัดค้านการยุบรวมพรรคต้นตระกูลไทย เนื่องจากได้ตรวจสอบแล้วพบว่า ตนเองไม่ได้เป็นสมาชิกพรรคต้นตระกูลไทย อย่างไรก็ตาม แม้ผู้คัดค้านจะถอนเรื่องไปแล้ว แต่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งมีหนังสือ ลงวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ แจ้งให้พรรคต้นตระกูลไทยชี้แจงข้อเท็จจริง ดังนี้

(๑) เหตุใดจึงมีหนังสือเชิญประชุมใหญ่วิสามัญพรรคต้นตระกูลไทย ครั้งที่ ๑/๒๕๔๗ จำนวน ๒ ฉบับ ซึ่งมีเลขหนังสือเดียวกัน แต่ลงวันที่และเนื้อหารวมทั้งสาระการประชุมในหนังสือดังกล่าวไม่เหมือนกัน

(๒) คณะกรรมการบริหารพรรคต้นตระกูลไทยได้มีการเข้าชื่อร้องขอให้มีการประชุมใหญ่วิสามัญพรรคต้นตระกูลไทย ครั้งที่ ๑/๒๕๔๗ ตามมาตรา ๗๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ประกอบกับ ข้อ ๖๗ ของข้อบังคับพรรคต้นตระกูลไทย พ.ศ. ๒๕๔๖ หรือไม่อย่างไร

(๓) เหตุใดพรรคต้นตระกูลไทยจึงมิได้จัดส่งรายงานการประชุมคณะกรรมการบริหารพรรคต้นตระกูลไทยคราวที่มีมติให้ยุบรวมพรรคต้นตระกูลไทยร่วมกับพรรคชาติไทย และกำหนดให้มีการประชุมใหญ่วิสามัญของพรรคต้นตระกูลไทย ตามข้อ ๖๗ วรรคสี่ ของข้อบังคับพรรคต้นตระกูลไทย พ.ศ. ๒๕๔๖ มาในคราวที่ได้ร่วมกันแจ้งมติยุบรวมพรรคการเมือง แต่ได้จัดส่งรายงานการประชุมดังกล่าวมาพร้อมกับหนังสือชี้แจงแก้ข้อคัดค้านการยุบรวมพรรคการเมือง

พรรคต้นตระกูลไทยจึงมีหนังสือ ที่ พตต. ๐๕๗/๒๕๔๗ ลงวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ ชี้แจงข้อเท็จจริงต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง ดังนี้

(๑) การจัดทำหนังสือเชิญประชุมฉบับลงวันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ นั้น เจ้าหน้าที่ผู้จัดทำไม่ใช่เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโดยตรง ไม่ได้ดูมติที่ประชุมคณะกรรมการบริหารพรรคแต่ได้จัดทำไปตามความเข้าใจของตนเองและยังมิได้ส่งให้สมาชิกแต่อย่างใด เมื่อเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบตรวจสอบ

พบว่าหนังสือเชิญประชุมผิดพลาดไม่ถูกต้องจึงยกเลิกหนังสือฉบับดังกล่าว และจัดทำหนังสือเชิญประชุมฉบับลงวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ โดยใช้เลขหนังสือเดียวกันเนื่องจากเป็นเรื่องเดียวกัน

(๒) การประชุมใหญ่วิสามัญพรรคต้นตระกูลไทย ครั้งที่ ๑/๒๕๔๗ เป็นการเรียกประชุมและกำหนดวัน เวลา สถานที่ และระเบียบวาระการประชุม โดยคณะกรรมการบริหารพรรคตามข้อ ๖๗ ของข้อบังคับพรรคต้นตระกูลไทย พ.ศ. ๒๕๔๖

(๓) พรรคต้นตระกูลไทยได้จัดส่งเอกสารประกอบการยุบพรรคต้นตระกูลไทยรวมเข้ากับพรรคชาติไทยให้นายทะเบียนพรรคการเมืองแล้ว แต่ไม่ครบถ้วน จึงได้ทำหนังสือชี้แจงและได้ส่งสำเนารายงานการประชุมคณะกรรมการบริหารพรรคที่มีมติให้ยุบพรรคต้นตระกูลไทยเข้ากับพรรคชาติไทยเพิ่มเติมในภายหลัง

นอกจากนั้น พรรคชาติไทยมีหนังสือ ลงวันที่ ๒๓ และวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง กรณีการยุบรวมพรรคต้นตระกูลไทยเข้ากับพรรคชาติไทยที่เป็นพรรคการเมืองหลัก เพื่อให้การดำเนินงานทางการเมืองของพรรคชาติไทยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประเทศชาติและประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งขณะนี้ใกล้เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งเป็นการเลือกตั้งทั่วไป จึงขอความอนุเคราะห์ดำเนินการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเป็นกรณีเร่งด่วนต่อไปด้วย โดยได้ส่งสำเนารายงานการประชุมคณะกรรมการบริหารพรรคชาติไทย ครั้งที่ ๕/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๔๗ กรณีมีมติเห็นชอบการยุบพรรคต้นตระกูลไทยเข้ากับพรรคชาติไทยที่เป็นพรรคการเมืองหลัก

นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๗๑ ยื่นคำร้องเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคต้นตระกูลไทย

พิจารณาแล้ว แม้ว่าข้อเท็จจริงตามคำคัดค้าน ลงวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๔๗ และคำชี้แจง ลงวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๔๗ ของคณะกรรมการฟื้นฟูพรรคต้นตระกูลไทย และเอกสารประกอบจะมีข้อกล่าวหาและเหตุผลหลายประการ แต่เมื่อนายทะเบียนพรรคการเมืองได้มีหนังสือลงวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๔๗ ชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญว่า นายวรรัตน์ รุ่งรัตนกสิน และนายณัฐคม สิงห์พันธุ์

ผู้ร้องคัดค้านการรวมพรรคต้นตระกูลไทยเข้ากับพรรคชาติไทย มิได้เป็นสมาชิกของพรรคต้นตระกูลไทย จึงเห็นว่าศาลรัฐธรรมนูญไม่จำเป็นต้องพิจารณาคำคัดค้านและคำชี้แจงของคณะบุคคลดังกล่าว

ดังนั้น พิจารณาคำร้อง คำชี้แจง และเอกสารประกอบแล้วเห็นว่า มีประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญ จะต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า กรณีมีเหตุที่จะตั้งยุบพรรคต้นตระกูลไทยเพื่อรวมเข้ากับพรรคชาติไทยที่เป็น พรรคการเมืองหลักตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองหรือไม่

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้ ... (๓) มีการยุบพรรคการเมืองไปรวมกับพรรคการเมืองอื่นตามหมวด ๕...”

วรรคสอง บัญญัติว่า “เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า มีเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมือง ตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น”

มาตรา ๗๓ บัญญัติว่า “ในกรณีที่การรวมพรรคการเมืองเป็นการรวมพรรคการเมืองหนึ่ง หรือหลายพรรคการเมืองเข้าเป็นพรรคการเมืองเดียวกันกับอีกพรรคการเมืองหนึ่งที่เป็นหลักให้พรรคการเมือง ที่จะรวมกันขอความเห็นชอบจากที่ประชุมใหญ่ของแต่ละพรรคการเมือง

เมื่อที่ประชุมใหญ่ของแต่ละพรรคการเมืองเห็นชอบให้รวมกันแล้ว ให้หัวหน้าพรรคการเมือง ที่จะรวมกันทุกพรรคการเมืองร่วมกันแจ้งการรวมพรรคการเมืองต่อนายทะเบียน และให้นายทะเบียน ดำเนินการตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้พรรคการเมืองที่รวมเข้ากับอีก พรรคการเมืองที่เป็นหลักนั้นยุบไปนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งและให้นำมาตรา ๗๒ มาใช้บังคับ โดยอนุโลม”

เมื่อข้อเท็จจริงฟังได้ว่า พรรคต้นตระกูลไทยได้ขอความเห็นชอบจากที่ประชุมใหญ่วิสามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ ซึ่งมีมติเป็นเอกฉันท์เห็นชอบให้รวมพรรค ต้นตระกูลไทยเข้ากับพรรคชาติไทย โดยให้พรรคชาติไทยเป็นหลักในการดำเนินกิจการทางการเมือง และเมื่อวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ พรรคชาติไทยได้ประชุมใหญ่วิสามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๔๗ มีมติเป็นเอกฉันท์เห็นชอบให้รวมพรรคต้นตระกูลไทยเข้าเป็นพรรคการเมืองเดียวกับพรรคชาติไทย

ที่เป็นหลัก ต่อมาวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๗ หัวหน้าพรรคต้นตระกูลไทยและหัวหน้าพรรคชาติไทย ได้ร่วมกันแจ้งการรวมพรรคการเมืองทั้งสองต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง เพื่อให้ยื่นคำร้องต่อ ศาลรัฐธรรมนูญเพื่อสั่งให้ยุบพรรคต้นตระกูลไทยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย พรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๗๑

พิจารณาแล้ว เห็นว่า พรรคการเมืองทั้งสองได้ดำเนินการขอความเห็นชอบจากที่ประชุมใหญ่ ของแต่ละพรรคให้รวมพรรคเข้าเป็นพรรคการเมืองเดียวกัน โดยให้พรรคชาติไทยเป็นหลักในการ ดำเนินกิจการทางการเมือง และได้ร่วมกันแจ้งการรวมพรรคการเมืองต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง ประกอบกับทั้งสองพรรคได้ชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญโดยไม่ได้แย้งหรือคัดค้านคำร้องของนายทะเบียน พรรคการเมืองแต่อย่างใด จึงเป็นการดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย พรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๗๑ แล้ว กรณีจึงมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคต้นตระกูลไทยได้ตาม พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๓)

อาศัยเหตุดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้สั่งยุบพรรคต้นตระกูลไทยตามพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

ศาสตราจารย์ ดร.กระมล ทองธรรมชาติ

ประธานศาลรัฐธรรมนูญ